

Ζητούμενο

Ο Αντώνης Σαμαράς φαίνεται να βγαίνει δικαιωμένος από την επιλογή του να μην στηρίξει το μνημόνιο και πως έχει το πάνω χέρι στα περί συναίνεσης. Επιμένει πως δεν «συνυπογράφει το λάθος» του αναγνωρίζουμε τη συνέπεια, όμως η λύση που προτείνει είναι εξίσου λανθασμένη. Ζητά επαναδιαπραγμάτευση του μνημονίου, παρέχοντάς του ουσιαστικά νομιμότητα κι υπόσταση, τη στιγμή που είναι παράνομο κι ουσιαστικά άκυρο. Κανονικά θα έπρεπε να ζητήσει την ακύρωση του μνημονίου και την διαγραφή του χρέους σαν «ειδεχθές». Αυτό ζήτησε καθαρά ο Μίκης Θεοδωράκης την περασμένη εβδομάδα στα Προπύλαια, αυτό προτείνει σαφέστατα το ελληνικό ντοκιμαντέρ «Debtocracy» (στο οποίο έχουμε αναφερθεί αρκετές φορές), αυτό θέλει ο ελληνικός λαός που βρέθηκε βορά στην ανικανότητα και την διαφθορά των πολιτικών και στην ικανότητα (και την διαφθορά) των τραπεζιτών... Των κάθε λογής κερδοσκόπων, δηλαδή...

Ειδεχθές χρέος

Τι είναι το ειδεχθές χρέος; Το 1927, ο πρώην υπουργός της τσαρικής Ρωσίας Αλεξάντρ Ναούμ Σακ, από τη νέα του θέση, του καθηγητή της Νομικής στο Παρίσι, εισήγαγε την έννοια του ειδεχθούς χρέους (Odious Debt). Αφορά εν συντομία στη διαχείριση δημόσιου χρέους η σύναψη του οποίου έχει φέρει αποτελέσματα κατά του δημόσιου συμφέροντος. Σύμφωνα με το δόγμα του «Odious Debt» όταν το εθνικό χρέος είναι αποτέλεσμα ενός φαύλου δεσποτικού συστήματος που αντιστρατεύεται τα συμφέροντα του λαού και του έθνους τότε ουσιαστικά δεν υφίσταται υποχρέωση πληρωμής του από αυτό το έ-

ΚοσμοΠΟΛΙΤΙΚΑ

Του Παναγιώτη Νικολάου

θνος. Ανάλογα δεν δεσμεύεται από άκυρες συμβάσεις που υπογράφηκαν από τις διεφθαρμένες εξουσίες σε συνθήκες καταναγκασμού. Κατά συνέπεια αυτές οι υποχρεώσεις αφορούν «προσωπικές οφειλές των κυριαρχούντων φορέων του προηγουμένου διεφθαρμένου καθεστώτος».

Odious Debt

Κατά πόσον είναι ειδεχθές το ελληνικό χρέος (τουλάχιστον το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος του); Αντιγράφουμε τον Πανελλήνιο Σύλλογο Πτυχιούχων Ανωτάτων-Ανωτέρων Σχολών Εργαζομένων:

«Ο όρος ειδεχθές χρέος (odious

debt) είναι ευρέως αποδεκτός και έχει εκτός του ηθικού, και νομικό περιεχόμενο, σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική. Ένα δημόσιο χρέος μπορεί να χαρακτηριστεί ειδεχθές αν ισχύει κάποια από τις εξής προϋποθέσεις:

α) να ανελήφθη αρχικά ή να διογκώθηκε στη συνέχεια χωρίς τη συναίνεση της κοινωνίας

β) η δημιουργία του να μην ωφέλησε αλλά μάλλον να ζημίωσε τη χώρα

γ) η αποπληρωμή του να συνεπάγεται καταστροφικές συνέπειες για τη χώρα.

Στην περίπτωση της Ελλάδας δεν ισχύει μόνο μία αλλά ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΕΙΣ παραπάνω προϋποθέσεις, άρα το χρέος είναι όντως ειδεχθές».

Δημόσιο χρέος

Σύμφωνα με ορισμένους υπολογισμούς γύρω στο 80-85% του δημόσιου χρέους της Ελλάδας ανήκει στην κατηγορία του ειδεχθούς χρέους. Με βάση τα στοιχεία του προϋπολογισμού του 2011, το χρέος της «κεντρικής κυβέρνησης» από 298,5 δις ευρώ το 2009 (ή 127% του ΑΕΠ), ανέβηκε σε 343 δις ευρώ το 2010 (ή 148% του ΑΕΠ) και προβλέπεται να σαρωφάσει στα 362 δις ευρώ το 2011 (ή 158,6% του ΑΕΠ). Παρ' όλα αυτά κρίσιμο ζήτημα για μια οικονομία, δεν είναι τόσο το συνολικό ύψος του χρέους όσο οι δαπάνες εξυπηρέτησής του. Ειδικότερα, με βάση τα στοιχεία του προϋπολογισμού 2011, οι δαπάνες εξυπηρέτησης από 41,4 δις το

2009, εκτιμώνται σε 32,8 δις το 2010 (λόγω καταβολής μικρότερου ποσού χρεολυσίων). Αν όμως προσθέσουμε και τις πληρωμές για το βραχυπρόθεσμο χρέος (από 36,9 δις σε 22,6 δις), οι συνολικές δαπάνες εξυπηρέτησης ανέρχονται το 2010 σε 55,4 δις ευρώ ή 24% του ΑΕΠ! Πρόκειται για τεράστια «οικονομική αιμορραγία» η οποία σε βάθος χρόνου δεν αφήνει καμιά ελπίδα ανάρρωσης της ελληνικής οικονομίας. Αν στο πιο πάνω χρέος προσθέσουμε και τις δαπάνες εξυπηρέτησης (από το 2014) του δανείου της τρόικας (110 δις ευρώ), τότε η κατάσταση γίνεται απελπιστική.

Ορολογία

Στην ελληνική γλώσσα χρησιμοποιούνται εναλλακτικοί όροι:

Επαχθές χρέος = δυσβάστακτο χρέος,

ειδεχθές = αποτρόπαιο,

απεχθές = επονειδιστικό ή βλαβερό χρέος.

Αγανάκτηση

Τα αναφερόμενα στο ειδεχθές χρέος δεν είναι δικά μας. Αποτελούν τη συρραφή διαφόρων στοιχείων, για να μπορούμε να εξηγήσουμε και καταλάβουμε τι συμβαίνει. Μπορεί να είναι καινούρια για πολλούς από εμάς, αλλά όχι για την διεθνή σκηνή. Ανάλογα ιστορικά προηγούμενα υπάρχουν στην Λατινική Αμερική, όπου (επίσης) είχαν τοποθετηθεί διεφθαρμένες κυβερνήσεις. Ούτε και για τους Έλληνες στην πατρίδα είναι πρωτόγνωρα, αφού τον τελευταίο χρόνο έχουν ενημερωθεί για πολλά από αυτά τα θέματα (όχι βέβαια μέσω τηλεόρασης). Κι οι «εγκέφαλοι» τα γνωρίζουν, αλλά δεν τα προτείνουν. Γι' αυτό ο κόσμος αγανακτεί όλο και περισσότερο...

Το παράδειγμα της Αργεντινής

Ας δούμε το παράδειγμα της Αργεντινής, έτσι όπως το κατέγραψε για τη γαλλική Le Monde ο πρόεδρος της Επιτροπής για τη διαγραφή του χρέους του Τρίτου Κόσμου, Eric Toussaint. Το άρθρο δημοσιεύθηκε στις 24 Μαρτίου 2002 με τίτλο «Ένα νέο, ειδεχθές χρέος».

Αντιγράφουμε μερικά χαρακτηριστικά αποσπάσματα:

* Το σημερινό (σ.σ. 2002) εξωτερικό δημόσιο χρέος της Αργεντινής ανέρχεται σε πάνω από 130 δισεκατομμύρια δολάρια. Όμως, κατά τη διάρκεια των είκοσι πέντε χρόνων που ακολούθησαν τη στρατιωτική δικτατορία, η οποία επιβλήθηκε το Μάρτιο του 1976, η χώρα κατέβαλε πάνω από 200 δισεκατομμύρια δολάρια!

* Κάτω από το καθεστώς του τρόμου των «μολυβένιων χρόνων» (1976-1983), το εξωτερικό χρέος της έγινε 5,5 φορές μεγαλύτερο (περνώντας από τα 8 δισεκατομμύρια στα 45 δισεκατομμύρια δολάρια). Το ΔΝΤ υποστήριζε και συμβούλευε συστηματικά τους στρατηγούς, φθάνοντας μάλιστα στο σημείο να αποσπάσει έναν ανώτατο αξιωματούχο, τον Ντάντε Σιμόνε, στην κεντρική τράπεζα.

* Στην τελευταία περίοδο της δικτατορίας, η πλειονότητα του εξωτερικού ιδιωτικού χρέους μεταφέρθηκε με παράνομο τρόπο στην ευθύνη του κράτους.

* Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, αυτά τα χρέη, που έχουν αποκτηθεί από ένα δικτατορικό καθε-

στώς, αποτελούν ένα «ειδεχθές χρέος». Με την επάνοδο στη δημοκρατία, το 1985, ο πρόεδρος Ραούλ Αλφονσίν είχε δικαίωμα λοιπόν να μην αποδεχθεί την πίεση του ΔΝΤ και των δανειστών, αλλά δεν έκανε τίποτα. Αντίθετα, στην αρχή του συνταγματικού καθεστώτος, υπέγραψε μια συμφωνία με το ΔΝΤ, δεσμεύοντας τη χώρα του να πληρώσει τα πάντα μέχρι το τελευταίο λεπτό. Τα δάνεια που συνήψε η χώρα στη συνέχεια χρησίμευσαν ουσιαστικά για να πληρώσει τα προηγούμενα.

* Στις 13 Ιουλίου 2000, ύστερα από διαδικασία δεκαοκτώ χρόνων, το δευτεροβάθμιο ομοσπονδιακό δικαστήριο του Μπουένος Αίρες εξέδωσε μια μακροσκελή απόφαση 195 σελίδων, η οποία αποδεικνύει τον παράνομο χαρακτήρα του χρέους, την ενοχή των διεθνών ιδιωτικών δανειστών, του ΔΝΤ και της κεντρικής τράπεζας των Ηνωμένων Πολιτειών. Αποδεικνύει την πλεονεξία των αργεντινών καπιταλιστών, οι οποίοι εξάγουν συστηματικά τα κεφάλαιά τους στο εξωτερικό, αφού πρώτα στέρξαν την εθνική οικονομία από την ουσία της και τις βιομηχανίες της. Οι πολίτες έχουν επομένως κάθε δικαίωμα να ζητήσουν από τον πρόεδρο Εδουάρδο Ντουάλδε να διατηρήσει την αναστολή εξόφλησης του χρέους, με στόχο να πετύχει τη διαγραφή του.

Αυτά έγραψε το 2002 για την Αργεντινή ο πρόεδρος της Επιτροπής για τη διαγραφή του χρέους

του Τρίτου Κόσμου.

Για την ιστορία να αναφέρουμε ότι η κυβέρνηση Ντουάλδε ακολούθησε τις συμβουλές του ΔΝΤ κι απέτυχε. Αντίθετα, το 2003 ο νεοεκλεγείς τότε πρόεδρος, Νέστορ Κίρτσονερ, αποφάσισε στάση πληρωμών και δεν αναγνώρισε το χρέος. Απαίτησε τη διαγραφή του και μετά από πολύμηνες διαπραγματεύσεις, οι δανειστές και το ΔΝΤ διέγραψαν το 75% της οφειλής και δέχθηκαν την αποπληρωμή των υπολοίπων με προνομιακούς όρους. Τελικά, το 2005 η Αργεντινή πλήρωσε το χρέος της προς το ΔΝΤ. Οι τόκοι των ληξιπρόθεσμων δανείων δεν αναγνωρίστηκαν ποτέ από την Αργεντινή, παρά το ότι αρχικά είχε συμφωνήσει να τους πληρώσει. Τώρα η χώρα έχει μπει στο δρόμο της οικονομικής ανάπτυξης.

Μπορεί κάποιος να ισχυρισθεί ότι στην περίπτωση της Αργεντινής το χρέος είχε δημιουργηθεί από δικτατορικό καθεστώς, όμως (εκτός από τις τρεις προϋποθέσεις που έχουν αναφερθεί πιο πάνω) η απάντηση είναι ότι η υπογραφή του μνημονίου είναι εξίσου παράνομη και άκυρη, γιατί έγινε χωρίς τη συγκατάθεση του ελληνικού λαού, χωρίς την έγκριση του ελληνικού κοινοβουλίου ή του υπουργικού συμβουλίου. Στα σκοτεινά υπογράφηκε, στα ανήλιαγα. Από δύο μόνο ανθρώπους (Γ. Παπανδρέου, Γ. Παπακωνσταντίνου) που κανείς ποτέ δεν τους εξουσιοδότησε να υποθηκεύσουν το μέλλον της χώρας ή να παραδώσουν την εθνική της κυριαρχία. Και που τελικά δεν μπορούν να το κάνουν, όσες υπογραφές κι αν βάλουν... Αρκεί να το καταλάβουμε πρώτα από όλους εμείς...